

Узагальнюючи, можна стверджувати, що екзистенційний вибір, як його тлумачить логотерапія, є актом створення не лише нового сенсу, а й нового «Я». Ідентичність не зводиться до ролей, наративів чи соціальних атрибутів – вона є тим, що народжується у відповідальному зусиллі знайти сенс у власному існуванні, навіть попри біль, втрату чи розгубленість. І в цьому її особливий сенс у сучасних реаліях, які проживає український народ.

Екзистенційний вибір відіграє ключову роль у формуванні особистісної ідентичності, оскільки саме у моменті смислової кризи суб'єкт отримує змогу перейти від зовнішньо зумовлених ролей до автентичного самовизначення. Логотерапія В. Франкла пропонує концептуальні інструменти для осмислення цієї динаміки як процесу творення сенсу, що водночас є процесом становлення нового «Я». Таким чином, криза постає не як загроза, а як філософська можливість трансценденції й оновлення ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bauman Z. Liquid Modernity. Polity Press, 2000. 240 pp.
2. Gadamer H.-G. Truth and Method. Continuum, 2004. 601 p.
3. Frankl V.E. Man's Search for Meaning. Beacon Press, 2006. 184 p.

Андрій ЗАГОРСЬКИЙ

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
andrianozhuk15@gmail.com*

СІМЕЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ ЦІННОСТЕЙ О.ТИСОВСЬКОГО

Олександр Тисовський (1886–1968) – видатний український педагог, біолог і громадський діяч, засновник «Пласту» – першої української скаутської організації. Його світогляд формувався під впливом наукових знань, християнської моралі, національно-патріотичних ідей та служіння суспільству. Розглянемо основні чинники, що визначили становлення його світоглядної позиції.

Народжений у Львові в інтелігентній родині священника, Олександр Тисовський із ранніх літ перебував у середовищі, де культивувались висока мораль, працьовитість, дисципліна і відповідальність перед суспільством. Його батько — священник Української греко-католицької церкви – відіграв ключову роль у формуванні духовного обличчя майбутнього педагога. Отець Омелян Тисовський, належав до інтелігентного духовенства, яке відігравало важливу

роль не лише у церковному, а й у суспільно-культурному житті Галичини. Матір – Ганна з дому Шухевич – походила з роду, що дбав про освіченість, моральну чистоту та пошану до традицій. У таких обставинах майбутній педагог зростав у середовищі, де поєднувалися релігійне служіння, патріотизм, освіченість та громадянська активність.

Саме в родинному колі він здобув перший досвід християнського життя, де щоденна молитва, участь у церковному житті та пошана до батьків були нормою.

З дитинства Олександр був занурений у ритм християнського життя: щоденні молитви, участь у богослужіннях, дотримання постів та християнських свят формували в ньому глибоку внутрішню дисципліну. У родині велике значення надавалося не лише вірі, але й практичному втіленню її в житті – у взаємоповазі, допомозі ближнім, працьовитості, чесності.

Таке виховання було типовим для родин галицької інтелігенції, зокрема духовенства. Воно передбачало не лише вивчення катехизму, а й формування духовної зрілості через приклад старших. Дитина вчилася не просто виконувати правила, а розуміти їхній сенс, що було надзвичайно важливо для формування особистісної відповідальності та моральної автономії.

Дослідниця О. Соломаха зазначає, що «традиційна українська родина початку ХХ ст., особливо родини духовенства, відігравала роль першої виховної інституції, де дитина отримувала як релігійне, так і національне самовизначення» [2, с. 47].

Уже в підлітковому віці Тисовський вирізнявся послухом, акуратністю та схильністю до самодисципліни – якостей, що закладалися насамперед у родинному середовищі. Саме цей досвід він згодом переносить у пластову систему, розглядаючи родину як «першу школу характеру», яка має формувати основу для всіх наступних виховних інституцій [4, с. 38].

Як вказує О. Соломаха, родинне середовище для Тисовського було «персоніфікованим моральним кодексом, що визначив його подальші дії як педагога і громадського діяча» [2, с. 47].

Релігія відігравала в житті Олександра Тисовського не лише обрядову роль, а стала внутрішнім моральним орієнтиром. Християнські засади – любов до ближнього, жертвність, милосердя, щирість – стали фундаментом його педагогіки. Зокрема, ці принципи пізніше були втілені в «Пласті», де важливу роль відігравали чеснота, духовний розвиток і служіння іншим.

На думку І. Зубрицького, «Тисовський розглядав релігію як чинник, що формує зрілу особистість, спроможну до критичного мислення і морального вибору» [1, с. 13].

Пластова ідеологія була глибоко закорінена у християнській традиції. Основний пластовий закон, сформульований Тисовським, містив положення про любов до Бога, Батьківщини, повагу до старших, дотримання слова, самодисципліну та постійне самовдосконалення. Таким чином, релігійне виховання не залишилось приватною справою, а набуло суспільного значення через систему громадянського і духовного формування молоді.

Цей підхід відрізнявся від європейських скаутських моделей тим, що в «Пласті» духовність не була нейтральною – вона була чітко пов'язана з християнськими цінностями. Це, на думку В. Струганця, «зумовило особливу моральну атмосферу, яка відрізняла пластовий рух від інших молодіжних організацій» [3, с. 84].

Світогляд Олександра Тисовського формувався під впливом християнських цінностей, наукового підходу до світу, ідеї національного відродження та активної громадської участі. Його життя стало прикладом втілення цих ідей на практиці. Через «Пласт» він створив систему виховання, яка й досі формує свідомих, відповідальних і патріотичних громадян. Тисовський довів, що справжнє служіння ідеї починається з виховання серця й розуму молодої людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубрицький І. О. Олександр Тисовський про систему соціального виховання. *Наша школа*, 2013, №1, С.12–15.
2. Соломаха О. (2021). Виховання ціннісних орієнтацій у дітей на прикладі діяльності «Пласту»: історико-педагогічні аспекти. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*, 2021, №1, Ч.2, С.45–50.
3. Струганець В. Бачення Олександром Тисовським проблем виховання української молоді в Східній Галичині у міжвоєнний період. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*, 2014, №1(2), С.82–89.
4. Тисовський О. Життя в Пласті : посібник для українського пластового юнацтва. 4-те вид. Торонто : Головна Пластова Булава, 1997. 551с.

Андрій ЛАЗАРУК

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна
lazaruk@ukr.net*

ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА САМОЗДІЙСНЕННЯ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У період глобалізації, технологічних інновацій та суттєвих інформаційних перевантажень людина стикається з численними викликами, що вимагають